

KAPSTADEN VIKTIG FÖREBILD FÖR STADSUTVECKLING I SYD

2015-04-08

Av: Energikontoret i Mälardalen AB

Kapstaden © Martin Harvey WWF-Canon

Inför den stundande utnämningen av en ny Global Earth Hour Capital i veckan har vi talat med förra årets vinnare – [Kapstaden](#) – om vad priset betytt. Den sydafrikanska staden har bland annat intensifierat sitt arbete med förnybar energi genom egna inmatningstariffer för solel, ett ovanligt initiativ för en stad.

– Det var en fantastisk utmärkelse! Den har hjälpt oss att bygga vidare på vår plattform under året, säger Sarah Ward, chef för enheten för klimat och energi i Kapstaden.

Världsnaturfonden WWF har de senaste åren fokuserat allt mer på hållbar stadsutveckling utifrån organisationens vision om ett gott liv för alla på [EN planet](#), och den globala utmaningen Earth Hour City Challenge ([EHCC](#)) är en viktig del av det arbetet. En utgångspunkt är WWFs rapport [Reinventing the City](#), som visade att världen kommer att investera omkring 350 biljoner dollar i infrastruktur till 2050 – mer än vad som någonsin investerats tidigare i historien. Om knappt tio procent av de pengarna investerades i klimatsmart infrastruktur, skulle framtidens koldioxidutsläpp kunna minska med hälften, enligt rapporten. Det är alltså helt avgörande hur dessa resurser används, som WWFs svenske generalsekreterare Håkan Wirtén sade på den svenska finalkonferensen för Earth Hour City Challenge: ”Slaget om framtidens samhälle står i staden, som spelar en nyckelroll.”

UTMÄRKELSEN ETT STÖD

Det gäller särskilt fattigare städer i Afrika och Asien med en miljon invånare eller mindre, där den största urbaniseringen sker. Här har [Kapstaden](#) fungerat som en förebild genom att som första afrikanska stad anta en [klimatplan](#) 2006 och sedan utveckla ett ambitiöst [handlingsprogram](#) med 11 mål, 50 program och 120 åtgärder. Sarah Ward tycker att Earth Hour City Challenges utmärkelse betyder något:

– Den är bra. Verkligen. Enastående! Juryn är så bra. Den har gravitas, vilket gör att priset räknas. Vi fick mycket uppmärksamhet och stöd för vår miljöpolitik, särskilt i början. EHCC har förstärkt stödet för Kapstadens miljöplattform, som redan tidigare var mycket viktig, eftersom turism är en stor del av stadens ekonomi. Vi har byggt upp en ny politisk struktur, med bland annat en klimat- och miljökommitté, som ska leda till att hållbarhetsfrågorna integreras bättre i organisationen.

Arbetet med energifrågor har också intensifierats. Sydafrikas elbrist förvärrades under det gångna året och det statliga energibolaget ESCOM, som med kolkraftverk står för 95 procent av elförsörjningen i landet, införde schemalagda strömavbrott i nätet.

– Det är första gången det har hänt i Sydafrika. Vi ser det som en möjlighet för Kapstaden att förändra energibilden. Vi har startat ett stort program – [The Energy Game Changer](#) – som syftar till att transformera energisystemet genom diversifiering och lokal energiproduktion med förnybara energikällor så som solceller.

KOMMUNALA INMATNINGSTARIFFER

Kapstaden införde också förra året egna [inmatningstariffer](#) för småskalig förnybar elproduktion – en åtgärd som är mycket ovanlig för en stad.

– Vi kallar det Small Scale Embedded Generation. Det betyder att vi betalar små producenter samma pris som vi betalar ESCOM för el. Jag tycker att staden har gjort ett bra jobb här – det är en bra start. Nu måste vi få systemet att fungera. Vi kan redan se att elen från solceller ökar: många små företag och hushåll installerar nu solpaneler, berättar Sarah.

– Men vi jobbar först och främst med energibesparingar, dels genom våra program för effektiviseringar, och dels genom vårt program för solfångare för varmvatten.

Det var för det arbetet Kapstaden först blev omtalad som klimatstad. I pilotprojektet Kuyasa installerades solfångare, isolering och energieffektiv belysning i 2 300 bostäder för låginkomsttagare. Det var det första afrikanska CDM-projektet (Clean Development Mechanism – en av Kyotoprotokollets mekanismer för investeringar i projekt för att minska utsläppen av växthusgaser). Kapstaden har sedan fortsatt med en [massiv satsning](#) på solfångare, både på offentliga och privata byggnader, med målet att nå 500 000 installationer i år, vilket skulle motsvara en reducerad elförbrukning med fem procent. För att uppmuntra även privata installationer har staden infört subventioner och lanserat ett program för finansiering genom energieffektiviseringar.

RÄTTVISA CENTRALT I SYD

Sarah Ward var involverad i kampen mot apartheid på 1980-talet och var innan hon kom till Kapstaden chef för den ideella organisationen [Sustainable Energy Africa](#), som framförallt jobbar med att hjälpa afrikanska städer med satsningar på förnybara energikällor.

– Jag har alltid varit en aktivist. Den sociala och humanitära sidan av mitt engagemang är stark. Jag kallar mig inte för miljöaktivist. Som jag ser det måste vi skapa en hållbar framtid för alla, det är det utveckling handlar om.

– Situationen i syd är helt annorlunda än i Europa med sin höga produktivitet och stabila befolkning. Det är extremt viktigt för oss att använda resurser rättvist. Rättvisa är det som driver hållbarhetsprogram för oss i syd. Det måste finnas tillräckligt för alla och för alltid. Resurser måste ses som en allmännytta.

Sarah Ward tror på städer som en drivkraft i utvecklingen mot ett hållbart samhälle.

– Min åsikt som stadsplanerare är att städer är det bästa möjliga sättet att styra mänskligheten. Städer ger människor möjligheter och det borde vara kommunpolitikernas mål. Vi måste åstadkomma mer med mindre. För mig finns ingen separation mellan aspekter av hållbarhet, den sociala dimensionen är nödvändig. Och ekonomin behöver resurseffektiviteten som kommer med den ekologiska dimensionen.

HÅLLBAR STADSUTVECKLING I SYD

Med sin historia i Sustainable Energy Africa har hon en bra inblick i hållbar stadsutveckling i Afrika.

– Sydafrika är ett specialfall, eftersom vi har starka kommuner med makt som utgår ifrån mandat i konstitutionen. Så är det inte i de flesta andra afrikanska länder, där makten är centraliserad och kommunerna har svårt att jobba med urban hållbar utveckling. Men trots det händer det mycket fantastiska saker i afrikanska städer idag.

Hållbar stadsutveckling i syd ser väldigt olika ut i olika länder och regioner, men är ett växande fenomen. I Latinamerika finns föregångsstäder som [Curitiba](#), [Bogotá](#) och [Belo Horizonte](#). Runtom i världen finns också mindre städer som tagit egna initiativ trots bristande resurser, till exempel [Montería](#), Colombia, [Muangklang](#), Thailand och [Semarang](#), Indonesien. I en rad program genom FN-organen [UN-Habitat](#), [FAO](#) och [UNISDR](#), och det internationella nätverket av kommuner, Local Governments for Sustainability ([ICLEI](#)) och andra organisationer, sker mängder av projekt för hållbar stadsutveckling i syd, ofta i samarbete med Världsbanken och utvecklingsbanker.

Två särskilt hoppfulla [initiativ](#) under det gångna året, där WWF har varit med som en drivande kraft, är det nya Compact of Mayors och den nya internationella alliansen för finansiering av hållbar stadsutveckling. [Compact of Mayors](#) är ett samarbete mellan de största nätverken av städer, ICLEI, [C40](#) och United Cities and Local Governments ([UCLG](#)), som skapat en gemensam plattform på [carbonn Climate Registry](#) för städers rapportering av utsläpp, åtaganden och åtgärder, och nu också ett gemensamt protokoll för rapportering. I den nya [alliansen för finansiering](#) ingår ett 20-tal finansiella institutioner, bland annat Världsbanken, Gold standard, och Asiatiska utvecklingsbanken, som åtar sig att stimulera investeringar i klimatsmart infrastruktur i städer, särskilt i låg- och medelinkomstländer, i samarbete med bland annat C40, ICLEI och WWF.

I utvecklingen av Earth Hour City Challenge är det WWFs ambition att få in fler städer från syd, särskilt från länder i Afrika och Asien där urbaniseringen är som störst.

Sarah Ward, chef för enheten för klimat och energi i Kapstaden